

Større frihed og mindre detailregulering

Uddannelsesminister Morten Østergaards tale ved AC's universitetskonference på Københavns Universitet 16. januar 2012.

Det talte ord gælder.

Det er nu over 100 dage siden, at Danmark fik en ny regering. Og det er over 100 dage siden, at regeringsgrundlaget "*Et Danmark, der står sammen*" blev offentliggjort.

Vi står stadig sammen. Og vi står stadig ved regeringsgrundlaget. Vi er en reformregering. Og vi har store ambitioner for uddannelserne og universiteterne.

- Vi vil hæve uddannelsesniveaue, og oprette flere studiepladser.
- Vi vil øge kvaliteten og sammenhæng i uddannelsessystemet.
- Vi vil have de studerende hurtigere igennem.
- Vi vil styrke basismidlerne.
- Og vi vil øge innovationskapaciteten.

Universiteterne er afgørende for at sikre vækst og velstand. Der er brug for, at nysgerrigheden trives på universitetet. Der er brug for et dynamisk universitet. Der er brug for et universitet i udvikling.

Og det fremelsker man ikke med stram styring og et indviklet reguleringsregime. Det kommer ved større frihed og tillid – og mindre detailregulering og kontrol. Vi kvæler kreativiteten, hvis svaret på alle spørgsmål er mere kontrol.

Jeg tror på, at det er dem, der sidder med udfordringerne ude på universiteterne, der også er bedst til at finde løsninger. Det skal vi ikke sidde inde på Christiansborg og kloge os på.

Friheden og ansvaret skal tilbage til universiteterne. Men der skal også stilles krav. Og der skal leveres resultater. For universiteterne spiller en vigtig rolle i samfundet og forventes at bidrage med løsninger på de store udfordringer, vi står over for. Og naturligvis er regeringen interesseret i at præge udviklingen på universiteterne.

» Friheden og ansvaret skal tilbage til universiteterne. Men der skal også stilles krav. Og der skal leveres resultater. For universiteterne spiller en vigtig rolle i samfundet og forventes at bidrage med løsninger på de store udfordringer, vi står over for. Og naturligvis er regeringen interesseret i at præge udviklingen på universiteterne «

Udfordringen bliver, hvordan vi sikrer større spillerum, samtidig med at vi sikrer, at universiteterne har nogle klare mål, der opfylder samfundsmæssige behov. Det er den balance, vi skal finde.

Armslængde og klare mål

Udviklingskontrakterne er et centralt styringsredskab. Men de skal anvendes på en anden måde, end de bliver i dag. Der er brug for en tillidsreform. Derfor startede vi forfra med udvikling af nye udviklingskontrakter ved regeringsskiftet i oktober.

Regeringen ønsker, at styringsrelationen mellem uddannelsesministeriet og universiteterne skal være præget af klare mål og tillid. Og det skal være en relation præget af gennemsigtighed og gensidig ansvarlighed.

I den nye model for udviklingskontrakter skelnes mellem selvvalgte mål og pligtige mål: Tre til fem selvvalgte mål, som universitetet selv foreslår som en del af udviklingskontrakten. Og tre til fem pligtige mål, som ministeren udpeger.

Jeg har haft nogle gode og konstruktive drøftelser med både universitetsforligskredsen og universiteternes formandskaber de seneste uger. I fredags modtog universiteternes bestyrelsesformænd et brev fra mig. Her beskrives fire pligtige mål:

1. Bedre kvalitet i uddannelserne
2. Bedre sammenhæng i uddannelsessystemet
3. Hurtigere igennem
4. Øget innovationskapacitet

Jeg vil gerne med det samme understrege, at det her ikke er et forsøg på at udråbe en "top-fire" over universiteternes vigtigste opgaver. Og jeg har ikke glemt forskningen. Forskningen er højt prioriteret og i god gænge. Men det er lidt ligesom de tre ønsker, man får af den gode fe. Jeg ønsker ikke at spille et ønske.

De pligtige mål er der, hvor de største udfordringer ligger i dag. De pligtige mål er politiske prioriteringer, og de tager afsæt i regeringsgrundlaget.

Og vores prioritering er klar – bedre og mere uddannelse er afgørende for vækst og velstand i fremtiden. Det er en central opgave for universiteterne at sikre kvaliteten i uddannelserne og dermed sikre dygtige dimittender til arbejdsmarkedet.

Universiteterne skal være åbne og aktivt deltage i løsningen af samfundets udfordringer. Og der skal skabes en stærkere innovationskultur på universiteterne.

Der skal samtidig være en bedre sammenhæng i uddannelsessystemet. Vi skal have de studerende hurtigere igennem uddannelsessystemet, og vi skal rydde op i de blindgyder, der er i dag. De studerende skal desuden have større mulighed for at sammensætte deres uddannelser på kryds og tværs.

Jeg har besøgt et par universiteter inden for de seneste uger. Og for nu her under formandskabet at bruge EU-retorik, så er det godt at se, at det indre marked på universiteterne vokser frem. Der er således lanceret en række initiativer, der øger de studerendes frie bevægelighed på universiteterne.

Jeg håber, at det indre marked breder sig endnu mere – og at det også breder sig til det øvrige uddannelsessystem, så mulighederne og sammenhængen bliver endnu bedre.

I fredags udkom Uddannelsesministeriets årlige statistikpublikation "[SU-støtte og SU-gæld](#)". Den viser, at [flere er i uddannelse, og at de studerende kommer hurtigere gennem deres studier](#). Det er rigtig positive tal. Det vidner om, at de unge har taget budskabet om, at de skal hurtigere igennem uddannelserne, til sig. Den udvikling vil regeringen forstærke

Brede pligtige mål, forskellig udmøntning

De pligtige mål, som vi udmelder nu, er ens for alle otte universiteter. Det er brede mål. For løsningen på udfordringerne på de enkelte universiteter kan være forskellig. Og der skal derfor være frihed til forskellig udmøntning på de enkelte universiteter.

De pligtige mål er ens, men udviklingskontrakterne bliver ikke ens. Jeg tror på, at frihed og forskellighed giver bedre resultater. Så jeg kan sige klart til Erik Jylling, at vi ønsker at styre på mål og resultater frem for på metoder og processer. Det bliver behård resultatstyring.

De pligtige mål danner en ramme, som det enkelte universitet udfylder med konkrete og individuelt valgte målepunkter. Processen bliver sådan, at universiteterne skal komme med et forhandlingsoplæg til målepunkter til hvert af de fire pligtige mål.

Målepunkterne skal være håndfaste, så fremdrift kan dokumenteres. Processen med at operationalisere de pligtige mål giver gode muligheder for, at universiteterne lærer af hinanden.

Hvordan får man målepunkter, der har direkte sammenhæng med det pligtige mål? Og hvordan sikrer man for eksempel, at det ikke tager uforholdsmæssigt mange ressourcer at tilvejebringe data?

Jeg forventer, at målene er ambitiøse. Det skal være mål, der kræver en ekstra indsats. For at universiteterne kan nå det forventede ambitionsniveau, skal universiteterne have de rette redskaber til at indfri målene.

Jeg vil blandt andet arbejde for, at universiteterne kan få større frihed for eksempel i optagelsessystemet. Jeg ved, at AC også er kritisk over for den eksisterende bevillingsmodel for universiteterne.

Nogle vil måske sige, at vi har haft over 100 dage nu – men det er et meget komplekst område. Og regeringen har ikke lagt sig fast på en bestemt finansieringsmodel endnu.

Men jeg finder det helt afgørende, at en fremtidig model skal være enkel, gennemskuelig og baseret på objektive kriterier. Og ikke mindst skal et bevillingssystem understøtte kvalitet og sammenhæng i uddannelsessystemet.

Udviklingskontrakter i mål inden sommer

Formålet med udviklingskontrakterne er at fremme universiteternes strategiske udvikling. Udviklingskontrakterne er et vigtigt redskab både for universiteterne og for ministeriet.

I april og maj forhandles de endelige udviklingskontrakter mellem universiteterne og Styrelsen for Universiteter og Internationalisering. De pligtige mål ligger fast, men målepunkter er til forhandling. Jeg har tillid til, at universiteternes selvvalgte mål også bliver ambitiøse.

De selvvalgte mål skal afspejle universitetets egne strategiske prioriteringer og profilering. Og jeg har en forventning om, at universiteterne inddrager medarbejdere og studerende i processen. Konkret skal udviklingskontrakterne være i mål inden udgangen af maj. Og de træder i kraft med tilbagevirkende kraft per 1. januar 2012.

Frihed og gensidig tillid

Friheden og ansvaret skal tilbage til universiteterne. Jeg er godt tilfreds med, at vi har sat en tillidsreform og frihedsbevægelse i gang. Startskuddet var ophævelse af forbuddet mod gruppeeksamen. Der er mere i vente. For det er altså dem, der sidder med de konkrete udfordringer, der også er bedst til at finde løsningerne.

Regeringens opgave er at fastsætte klare rammer og stille håndfaste krav. For der skal leveres resultater. Universiteterne spiller en afgørende rolle for Danmarks udvikling og velstand. Og de skal bidrage med løsninger på de udfordringer, vi står over for.

Frihed og tillid. Ansvar og gensidig forpligtelse. Det er vejen frem.

Tak for ordet.
